

علت اجرانشدن طرح تاکسی‌هوایی از ۶سال قبل تاکنون

دبیر ستاد توسعه فناوری‌های حوزه فضایی و حمل‌ونقل پیشرفته معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، اقتصادی‌نبودن طرح وتامین سوخت‌هواپیماها رااز چالش‌های اجرای طرح تاکسی‌هوایی دانست. منوچهر منطقی طولانی‌بودن فرآیند اخذ مجوز برای تاکسی‌هوایی را از دیگر چالش‌های این طرح عنوان کرد وگفت:طرحی در این زمینه به شورای عالی هواپیمایی ارسال کردیم‌ودر صورت تصویب، این فرآیند کوتاه‌تر خواهد شد./ ایسنا

با اعلام ورود فیسبوک به دنیای مجازی سه‌بعدی «متاورس» گمانه‌زنی‌ها و بحث‌های

مختلفی درباره آینده این فناوری مطرح شده است

رویای فراج جهانی آقای زاکربِگ

تصور کنید در خانه نشسته‌اید و در یک جلسه کاری مجازی مشغول گفت‌وگو و تبادل نظر با همکاران تان هستید اما به جای این‌که تصویر همکاران خود را در چند ردیف روی نمایشگر رایانه یا صفحه گوشی هوشمند خود ببینید، آنها را در فضایی سه‌بعدی مقابل خود مشاهده کنید؛ گویی در جلسه‌ای واقعی در برابر شما حضور دارند! این دنیای شگفت‌انگیز متاورس (Metaverse) یا فراج‌هان یا فرآلم (معادل فارسی ساخته شده از ترکیب دو واژه «فرا» و «عالم») است که عده‌ای آن را آینده اینترنت می‌دانند. ظرفیت‌های چنین دنیایی بی‌شمار است. فکر کنید بتوانید مسابقات ورزشی را از زوایای مختلف و حتی از دید بازیکنان آن ببینید، لباس‌های مجازی از برندهای مختلف را بپوشید و در حالی که در دنیای واقعی در خانه هستید با دوستان خود به کنسرت مجازی بروید یا در پارک، جنگل‌های استوایی و حتی کره ماه قدم بزنید!

کیارا عباس زاده اقدم

دانش

روز ششم آبان ۱۴۰۰، مارک زاکربِگ مدیرعامل فیسبوک اعلام کرد نام این شرکت به متا (Meta) تغییر یافته است. با توجه به موج عظیم جنجال‌ها و دردسرهای جدید پیش‌آمده برای فیسبوک، تمایل آن برای تغییر برند دور از انتظار نبود. اما تحول جدید صرفا تغییر نام این شرکت نبود. نام اعلام شده و توضیحات زاکربِگ از ورود بلندپروازانه این شرکت به عرصه «متاورس» خبر می‌داد (در ادامه همچنان از نام فیسبوک برای اشاره به شرکت او استفاده می‌کنیم). «متاورس» دنیای سه‌بعدی دیجیتال است که افراد می‌توانند با هدست، عینک‌های واقعیت افزوده یا برنامه‌های گوشی هوشمند و دستگاه‌های دیگر به آن راه یابند. افراد، با به عبارتی نماینده‌های دیجیتال آنها که «آواتار» نام دارند، می‌توانند در این دنیای مجازی به فعالیت‌های مختلف کاری و تفریحی بپردازند و با افراد دیگر تعامل داشته باشند. همان‌طور که اشخاص در دنیای واقعی زندگی فیزیکی دارند، در آنجا هم زندگی مجازی خواهند داشت.

متاورس ترکیبی از پیشوند «متا» به معنی «فرا» و واژه «یونیورس» (Universe) به معنی عالم یا دنیاست. معادل فارسی آن «فرا دنیا» یا «فرالم» است. اصطلاح متاورس از یک رمان علمی تخیلی انتشار یافته در سال ۱۳۷۱ (شمسی/ ۱۹۹۲ میلادی به نام «سقوط برف» (Snow Crash) گرفته شده است. نویسنده این رمان، نیل استیونسون، داستانی از یک ویران‌شهر را روایت می‌کند که شخصیت اصلی آن به نام هیرو، به دنیای سه‌بعدی مجازی‌ای به نام متاورس رفت و آمد می‌کند و زمان زیادی را در آنجا می‌گذراند.

زندگی دوم ورود زاکربِگ به فرالم
در سال ۲۰۰۷/۱۳۸۶ تقریباً یک میلیون نفر در اپلیکیشنی به نام «سکند لایف»

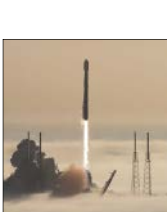
چالش‌های تحقق رویای فرالم

امروزه ریزتئراه‌های جدید و قوی‌تر، کیفیت گرافیکی و واقعیت مجازی را بهبود بخشیده و یکی از مشکلاتی را که از زمان عرضه نخستین هدست‌ها در دهه ۹۰ میلادی وجود داشت تا حد زیادی رفع کرده است؛ این‌که تأخیر در تصاویر باعث تهوع کاربران می‌شد. البته همچنان نیز شکایت‌هایی در این زمینه از برخی کاربران شنیده می‌شود. علاوه براین، حتی پیشرفته‌ترین و کارآمدترین هدست‌های امروزی نیز فقط بخشی از حرکات بدن کاربر را دنبال می‌کنند. این موضوع باعث می‌شود ظاهر آواتارها غیرداری باشد، به‌ویژه چهره آنها. اگر قرار است اشخاص در فرالم زندگی کنند، باید ظاهر مجازی بهتری داشته باشند! در مجموع، این هدست‌ها همچنان بیشتر در میان علاقه‌مندان خاص این نوع فناوری‌ها کاربرد دارند تا عموم مردم.

مشکل دیگر مربوط به حداکثر مدتی است که صلاح است افراد با هدست‌های واقعیت مجازی در این فضا سپری کنند. در آزمایشگاه تعامل انسانی مجازی استنفورد هر ۳۰ دقیقه یک‌بار کارمندان موظف هستند هدست‌های خود را بردارند. آب بنوشند و به تعامل با افراد و لمس اجسام در فضای واقعی بپردازند تا دوباره با دنیای فیزیکی در ارتباط قرار بگیرند. ۳۰ دقیقه برای فیسبوک کافی نیست چون با شبکه‌های اجتماعی در رقابت خواهد بود که

اسپیس ایکس، ۵۳ ماهواره جدید اینترنتی را به فضا پرتاب کرد

اسپیس ایکس طی روزهای اخیر دومین موشک را به فضا فرستاد. این موشک همراه ۵۳ ماهواره اینترنتی استارلینک به مدار زمین رفت. ماهواره‌های استارلینک ۱۵دقیقه پس از پرتاب در مدار زمین رها شدند و به این ترتیب تعداد ماهواره‌های اینترنتی این شرکت در مدار زمین به ۱۸۴۴دستگاه رسید. ایرخوشه استارلینک برای تأمین اینترنت پرسرعت در سراسر جهان برنامه‌ریزی شده است. /مهر

انگیزه زاکربِگ از رویاپردازی درباره فرالم

واقعیت این است که این روزها فیسبوک محبوبیت خود را در میان کاربران جوان از دست داده و در این زمینه مغلوب اپلیکیشن‌هایی چون یوتیوب و تیک‌تاک شده است. البته اپلیکیشن اینستاکرام این شرکت همچنان بین جوانان محبوب است اما خود اپلیکیشن فیسبوک این‌طور نیست. تمرکز فعلی جامعه آمریکا بر قوانین و رویکردهای ضدانحصار احتمالاً سبب خواهد شد که فیسبوک دیگر نتواند رقبای خود را بخرد. بنابراین اگر بخواهد اپلیکیشنی داشته باشد که جوانان را به خود جذب کند، خودش باید آن را توسعه دهد. ظاهراً زاکربِگ معتقد است که فرالم این کار را انجام خواهد داد.

زاکربِگ، فرالم را بزرگ‌ترین تغییر عمده در بسترهای رایانه‌ای بعد از ورود گوشی‌های هوشمند به این عرصه می‌داند و معتقد است که بخش بزرگی از اقتصاد دیجیتال را به خود اختصاص خواهد داد. به همین علت است که سرمایه‌گذاری هنگفتی در این زمینه انجام می‌دهد. از دید او در آینده مردم فیسبوک را شرکتی در حوزه متاورس خواهند دید تا حوزه شبکه‌های اجتماعی.

از طرفی برخی معتقدند تغییر خط‌مشی فیسبوک در این زمان خاص، احتمالاً تلاشی برای منحرف‌کردن افکار عمومی از بحران‌هایی است که این شرکت با آن مواجه است، مثل بحران افشاکری‌های اخیر. شهرپور امسال یکی از کارمندان سابق فیسبوک با بخش هزاران صفحه از اسناد داخلی این شرکت بین رسانه‌های خبری و مقامات دولتی، آن را به اهمال در رفع مشکلات آسیب‌زای بستر اینترنتی خود متهم کرد. از جمله آسیب‌های این فضا برای نوجوانان، ترغیب افراد به خشونت و تأثیرات منفی سیاسی. این اسناد که مربوط به پژوهش‌های انجام شده در خود فیسبوک بودند، نشان می‌دهند این شرکت سود و منافع خود را به امنیت کاربرانش ترجیح داده و نتایج منفی پژوهش‌هایش درباره تأثیرات مخرب این بستر را از سرمایه‌گذاران و عموم مردم پنهان کرده است.

مشابهی را برداشته و نرم‌افزاری را توسعه داده است که محیط آن به صورت یک دفتر کار مجازی سه‌بعدی است و شرکت‌ها می‌توانند جلسات و کنفرانس‌های خود را از طریق آن برگزار کنند. نام این نرم‌افزار هرایزن وورک‌رومز (Horizon Workrooms) است و می‌توان با هدست‌های واقعیت مجازی فیسبوک که آکیولس (Oculus) نام دارند از آن استفاده کرد. این هدست‌ها برای دسترسی به فرالم زاکربِگ لازمند، برخلاف سکندلایف یا بازی‌هایی چون فورتنایت که معمولاً روی صفحه‌نمایشگر رایانه یا تلویزیون‌های متصل به کنسول‌های بازی به نمایش درمی‌آیند.

یک نکته مهم درباره فعالیت شرکت‌های فناوری مختلف در فرالم آن است که آنها باید راهی پیدا کنند تا بسترهای اینترنتی خود را به هم متصل و مرتبط نمایند. برای این‌که این موضوع عملی شود، شرکت‌های رقیب باید روی مجموعه استانداردهایی با هم توافق کنند تا محیط متاورس یکپارچه شود، یعنی این‌طور نباشد که برخی کاربران در فرالم فیسبوک باشند و بعضی دیگر در فرالم مایکروسافت. بلکه افراد بتوانند به‌راحتی بین دنیا‌های مجازی شرکت‌های مختلف جابه‌جا شوند، همان‌طور که اکنون بین صفحات مختلف شبکه جهانی اینترنت جابه‌جا می‌شوند. به این ترتیب فرالم دنیای بی‌پایانی از جوامع مجازی مرتبط با هم خواهد بود.

فرالم فیسبوک، خطری بالقوه
به جز نگرانی‌های عمومی در مورد استفاده گسترده از فرالم مثل تأثیر آن بر سلامت روانی کاربران، بسیاری نگرانی‌ها به طور خاص درباره فعالیت فیسبوک در فرالم وجود دارد که عمده آنها به بحث نظارت بر محتوا و حفظ امنیت و حریم خصوصی کاربران باز می‌گردد. این روزها هکرها با پشتیبانی برخی دولت‌ها به طور گسترده شبکه‌های اجتماعی را هدف می‌گیرند. از طرفی با توجه به این‌که فرالم احتمالاً داده‌های شخصی فراوانی از افراد جمع‌آوری می‌کند، خطر سوءاستفاده از داده‌ها در آن بیشتر از شبکه‌های اجتماعی فعلی است. فیسبوک درحالی‌به دنبال پیشتازی در این دنیای مجازی است که هنوز

منابع: Guardian و AP News و Forbes

فضای آریک جلسه کاری در متاورس

سه‌شنبه ۲۵ آبان ۱۴۰۰ • شماره ۶۰۸۰

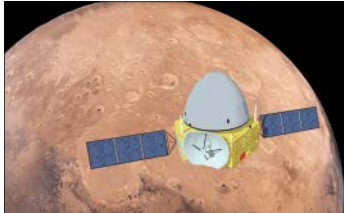
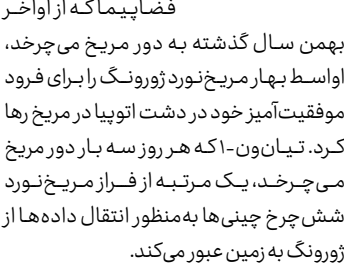

دانش فضایی

مأموریت جدید سفیر چین در مریخ

مدارگرد تیان‌ون-۱ برای سنجش از دور در مریخ آماده می‌شود

مدارگرد مریخ تیان‌ون-۱ چین پس از ماه‌ها پشتیبانی از مریخ‌نورد ژوئنگ، مدار خود را تغییر داد تا کار سنجش از دور سیاره سرخ را آغاز کند. این فضاپیما که از اواخر بهمن سال گذشته به دور مریخ می‌چرخد، اواسط بهار مریخ‌نورد ژورونگ را برای فرود موفقیت‌آمیز خود در دشت اتوپیا در مریخ‌ها کرد. تیان‌ون-۱ که هر روز سه بار دور مریخ می‌چرخد، یک مرتبه از فزار مریخ‌نورد شش چرخ چینی‌ها به منظور انتقال داده‌ها از ژورونگ به زمین عبور می‌کند.

به گفته آکادمی فناوری پروازهای فضایی شانگهای، تیان‌ون-۱ روز دوشنبه ۱۷ آبان ۱۴۰۰ موتورهای خود را به مدت ۲۶ ثانیه روشن کرد و سرعت خود را تا ۷۸ متر در ثانیه افزایش داد. این امر فضاپیما را از مداری که هر ۸ ساعت و ۱۲ دقیقه یک بار به دور مریخ می‌چرخید، با نزدیک‌ترین فاصله ۴۰۰ کیلومتری و دورترین نقطه در ۱۲ هزار کیلومتری، به مداری انتقال داده است که هر ۷ ساعت و ۵ دقیقه یک بار به دور مریخ می‌چرخد و در نزدیک‌ترین فاصله مداری حدود ۲۶۵ کیلومتر و در دورترین نقطه مداری حدود ۱۰ هزار و ۷۰۰ کیلومتر با مریخ فاصله دارد

طرح اولیه فاز علمی تیان‌ون-۱ شامل یک مدار با دوره زمانی ۷ ساعت و ۴۸ دقیقه بود. با این حال، از آنجا که مریخ‌نورد ژورونگ بسیار فراتر از ماموریت اولیه سه ماهه خود ظاهر شده و به کارش در سطح سیاره سرخ ادامه می‌دهد، دانشمندان این ماموریت، مدار جدیدی را در نظر گرفتند تا هم به تیان‌ون-۱ یک رادار تحقیقاتی زیرسطحی مدارگرد مریخ است دست یابد و هم امکان به انتقال داده‌ها از ژورنگ به زمین کمک کند.

تیان‌ون-۱ حامل هفت محموله علمی، ازجمله دوربین‌هایی با وضوح متوسط و بالا برای نقشه‌برداری از مناطق بزرگ مریخ و بازگرداندن تصاویر واضح‌تر و متمركزتر از سطح سیاره است. رادار تحقیقاتی زیرسطحی مدارگرد مریخ (MOSIR) به دنبال یخ و آب در زیر سطح خواهد بود و اهدافی همچون دهانه‌های برخوردی، آتشفشان‌ها و دره‌ها را بررسی می‌کند.

این مدارگرد همچنین یک طیف‌سنج کانی‌شناسی برای بررسی جزئیات ترکیبات سطح، تجزیه و تحلیل ذرات برای مطالعات اتمسفر و یک مغناطیس‌سنج دارد. مدار آن نیز از روی قطب‌ها می‌گذرد؛ به این معنی که با گذشت زمان و با چرخش فضاپیما و چرخش سیاره، تیان‌ون-۱ می‌تواند کل سطح سیاره را بررسی کند.

مدت در نظرگرفته شده برای ماموریت این فضاپیما دو سال زمینی است، اما تیان‌ون-۱ می‌تواند برای مدتی طولانی‌تر هم تنظیم شود. داده‌های تیان‌ون-۱ همچنین برای برنامه‌ریزی ماموریت‌های آینده مریخ استفاده خواهد شد؛ از جمله تلاش برای بازگشت ماموریت بلندپروازانه چینی‌ها در مریخ که تا سال ۱/۴۰۷/۲۰۲۸ پرتاب می‌شود.

بر اساس نقشه مسیر جدیدی که ازسوی اداره ملی فضایی چین (CNSA) منتشر شده است، ژورونگ اکنون پس از نزدیک شدن به یک تپه شنی کوچک، به یک فرورفتگی نزدیک می‌شود. جالب است بدانید روز یکشنبه ۱۶ آبان ۱۴۰۰ مدارگرد مارس اکسپرس ناسا، اولین تلاش خود را برای دریافت داده‌ها از ژورونگ و سپس ارسال مجدد اطلاعات به زمین به عنوان بخشی از مجموعه پنج آزمایش با ژورونگ انجام داد.

گفتنی است تیان‌ون-۱ و ژورونگ در دوم مرداد ۹۹ پرتاب شدند. این جفت ربات ۲۲ بهمن ۹۹ وارد مدار شدند، ژورونگ در ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۰ فرود آمد و در یکم خرداد از سکوی فرود خود بر سطح مریخ فرود آمد.

منبع: Space